

**ROLUL COMPUNERILOR ÎN DEZVOLTAREA
IMAGINAȚIEI CREATOARE LA ELEVII DIN CLASELE
PRIMARE ÎN CADRUL LECȚIILOR DE LIMBA ȘI
LITERATURA ROMÂNĂ**

Valentina CIOBANU, dr., conf. univ.

Summary

This article deals with the issue of developing creative imagination through compositions/essays for pupils from primary school. It is also approached the role of the teacher in primary school as a guide in forming and developing creative imagination through different types of compositions/essays which represent a long process. It is stated that the compositions/essays in particular those that the teacher gives the beginning, "the composition, description and the compositions in the base of a picture" have an important role in developing creative imagination for children from primary school.

Withal it is exposed the idea that the activity of elaborating compositions/essays has a certain influence on developing imagination a creative thinking of the children.

Activitatea de elaborare a compunerilor are o certă influență asupra dezvoltării imaginației și a gândirii creatoare a elevilor. Un rol important în dezvoltarea imaginației creatoare la elevii din clasele primare îl au compunerile, cu o contribuție importantă în formarea lor intelectuală, morală și estetică.

„Compunerile reprezintă rezultanta unei activități intelectuale complexe, care implică sinteza cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor dobândite de elevi în cadrul lecțiilor de limba și literatura română” [3, p. 268].

Cadrele didactice din domeniul învățământului primar trebuie să valorifice formarea competenței de comunicare scrisă prin

compuneri. Lecțiile de compuneri oferă elevilor condiții optime pentru a exersa în mod sistematic actul exprimării și contribuie la dezvoltarea gândirii creatoare. La realizarea unei compuneri elevii din clasele primare angajează în mod afectiv capacitățile lor intelectuale și creative.

Compunerile au mai multe componente incluzând: informație, imaginație și creativitate, o logică și o corectitudine a exprimării.

În scopul de a contribui la dezvoltarea imaginației creatoare prin compoziții, cadrele didactice trebuie să cunoască tipologia compunerilor prevăzute de curriculumul școlar clasele I-IV și să utilizeze strategii originale ce duc la stimularea acesteia. Dezvoltarea imaginației creatoare prin diverse tipuri de compuneri reprezintă un proces îndelungat, în care rolul de îndrumător al învățătorului este considerabil.

Deoarece procesul de comunicare este unul complex, dezvoltarea imaginației creatoare la elevii din clasele primare se formează treptat. Limbajul, ca instrument al comunicării, trebuie transformat la această vârstă dintr-un limbaj spontan în unul corect, coerent, nuanțat, în funcție de specificul comunicării, un limbaj cu ajutorul căruia să se poată transmite idei, gânduri, sentimente, atitudini și să poată modifica în bine diferite comportamente.

În acest sens putem menționa că numai cadrele didactice cu o pregătire lingvistică de înaltă calificare pot contribui la cultivarea capacității de exprimare scrisă prin compuneri și numai prin activitățile de compuneri contribuie la „dezvoltarea imaginației și a gândirii creatoare” [5, p. 268].

Un rol foarte important în dezvoltarea imaginației creatoare îl are învățătorul claselor primare care trebuie să fie un îndrumător în formarea și dezvoltarea imaginației creatoare prin diverse tipuri de compuneri, dar, totodată, să-i dea elevului libertatea de a elabora idei.

Alexandra Șeptelici menționează că „activitatea de creație a elevilor nu trebuie „tutelată”, imaginația, fantezia creatoare a elevilor

trebuie să aibă câmp liber de afirmare. Gradul de originalitate al unei compoziții realizate de elevi, fie oral, fie în scris, este determinat și de tipul compunerii respective, și de activitățile pregătitoare organizate în cadrul lecției” [4, p.166].

În conținuturile curriculumului școlar clasele I-IV sunt incluse diverse tipuri de compuneri: *compuneri după un suport vizual, după un tablou artistic, compuneri după plan dat, compuneri cu început / sfârșit dat, compuneri-descriere a unui colț din natură* etc. [1, p. 66].

Dintre tipurile de compuneri enumerate mai sus, considerăm că anume compunerile după un suport vizual și compunerile după un plan dat sunt mai ușor de elaborat de către elevii din clasele primare, întrucât planul de idei și suportul vizual îl ajută mai mult pe elev să scrie o compoziție.

Referindu-se la compunerile – descriere a unui colț din natură, Ladîjenscaia menționează că „descrierile pot fi alcătuite din memorie, pe baza imaginației proprii, a observărilor speciale și pe baza tabloului” [2, p. 146].

Deși de problema dezvoltării imaginației creatoare prin compuneri s-au ocupat mai mulți cercetători, mai există unele aspecte care necesită a fi completate.

În acest sens ne-am propus scopul de a constata care tipuri de compuneri contribuie mai mult la dezvoltarea imaginației creatoare și sunt mai dificil de realizat de către elevii din clasele primare. Pentru aceasta am realizat un studiu experimental.

Eșantionul experimental a fost constituit din 26 de subiecți, elevi din clasa a IV-a, Liceul „Petru Rareș” din orașul Soroca.

Datele privind dezvoltarea imaginației creatoare le-am obținut prin următoarele tipuri de compuneri:

- *Compunere – descriere a unui colț din natură*, unde elevii au avut drept obiectiv să-și imagineze și să descrie creativ un colț din natură, respectând logica expunerii gândurilor.

• *Compunere cu începutul dat „Amurgul”, cu următorul început: „Soarele a început să-și ducă razele la culcare. Fața lui palidă de peste zi se îmbujora văzând cu ochii”.*

În baza acestui început elevii au avut drept obiectiv să-și imagineze și să continue creativ gândurile, respectând coerența expunerii ideilor.

• *Compunere în baza unui tablou cu tema „Primăvara în livadă” de Mihai Petric, unde elevii au avut drept obiectiv să observe și să-și imagineze fenomenele prezentate în tablou.*

Rezultatele înregistrate ne-au permis să constatăm că nivelul avansat de dezvoltare a gândirii creatoare prin compuneri – descriere a unui colț din natură constituie 23 % (6 elevi). La nivelul avansat de dezvoltare a imaginației creatoare prin compuneri în baza unui tablou s-au înregistrat cele mai înalte valori procentuale de 46 % (12 elevi), iar 31 % (8 elevi) dintre ei s-au situat la nivelul avansat de dezvoltare a imaginației creatoare prin compuneri cu începutul dat.

Rezultatele înregistrate la nivelul mediu diferă mai mult în ceea ce privește dezvoltarea imaginației creatoare prin compuneri în baza unui tablou, întrucât 10 elevi din lotul experimental (38%) au reușit să scrie idei creative.

La nivelul mediu de dezvoltare a imaginației creatoare prin compuneri-descriere a unui colț din natură și prin compuneri cu începutul dat s-au înregistrat aceleași valori procentuale, fiind de 31 % , câte 8 elevi.

Abordate în comparație, rezultatele înregistrate la nivelul mediu de dezvoltare a imaginației creatoare prin compuneri-descriere a unui colț din natură și compuneri cu începutul dat este mai mic față de nivelul mediu de dezvoltare a imaginației creatoare prin compuneri în baza unui tablou, constituind 38% (10 elevi).

Analizând datele obținute la nivelul mediu, observăm diferențe nesemnificative la toate tipurile de compuneri.

La nivelul inferior cea mai mare valoare procentuală de 38% (10 elevi) este înregistrată, privind nivelul de dezvoltare a imaginației create prin compuneri descriere a unui colț din natură.

Rezultatele înregistrate de elevi la nivelul inferior de dezvoltare a imaginației create prin compuneri cu începutul dat fiind de 31% (8 elevi), iar la nivelul inferior de dezvoltare a imaginației create prin compuneri în baza unui tablou s-au înregistrat 23 % (6 elevi).

Rezultatele demersului experimental, privind dezvoltarea imaginației create, ne-au dat posibilitatea să conchidem că pentru elevii din clasa a IV-a nu este foarte dificil să-și imagineze și să scrie compuneri în baza unui tablou, întrucât având un suport vizual, aceștia pot mai ușor să-și imagineze și să continue creativ gândurile, respectând coerența expunerii ideilor.

În ceea ce privește *compunerile cu începutul dat*, datele obținute ne-au ajutat să constatăm că pentru elevii din clasele primare este relativ ușor să elaboreze acest tip de compuneri, deoarece, propunându-le un început, ei pot să-și imagineze și să continue creativ gândurile, respectând coerența expunerii ideilor.

Rezultatele înregistrate evidențiază că, anume, compunerile-descriere contribuie considerabil la dezvoltarea imaginației create și sunt cel mai greu de elaborat, întrucât elevii trebuie să-și imagineze, fără nici un suport, și să descrie creativ un colț din natură, respectând logica expunerii gândurilor.

Ca recomandare, în urma cercetării desfășurate, sugerăm cadrelor didactice ca să le propună elevilor din clasele primare să descrie un colț din natură. Orice colț din natură poate fi observat în timpul unei excursii. Descrierea unui colț din natură, observat în timpul excursiei, poate fi realizată mai ușor decât cea cu tabloul în față. Aflarea elevilor în mijlocul naturii le trezește acestora o bucurie și o plăcere. Este bine să-i lăsăm pe elevi să se delecteze în mijlocul naturii, iar spre sfârșitul excursiei să le amintim tabloul pe care l-am privit până la aceasta.

În timpul observărilor elevii trebuie să acumuleze material, iar după o anumită perioadă de timp le propunem să aștearnă pe hârtie descrierea pe care au observat-o. Elevii își imaginează mai bine un colț din natură, dacă se bazează pe impresiile vii, după excursie.

În cazul când elevii întâmpină dificultăți la descrierea unui colț din natură, recomandăm învățătorului să vină în ajutorul elevilor, sugerându-le unele idei sau să apeleze la operele de pictură-tablourile-peisaje, la observările efectuate în natură. Cadrele didactice trebuie să-i ajute pe elevi să-și imagineze acel colț din natură, iar elevii trebuie să înțeleagă că într-o astfel de compunere este important nu atât cantitatea detaliilor reținute și înregistrate, cât profunzimea și originalitatea expunerii lor, sinceritatea trăirii, gradul în care micul creator își dezvăluie stările de suflet.

De asemenea, este recomandabil de a-i antrena pe elevi în zugrăvirea naturii după memorie și după imaginație. Rezultatele înregistrate demonstrează că e mai bine să se dea preponderență descrierilor bazate pe cercetările vii ale elevilor.

Prin creativitatea și libertatea sa, învățătorul este în măsură să le dezvolte imaginația creatoare elevilor din clasele primare prin diverse tipuri de compuneri.

Cheia creativității este găsită atunci când elevul poate să-și imagineze și să continue creativ gândurile, respectând coerența expunerii ideilor.

Concluzionând, menționăm că anume *compunerile – descriere a unui colț din natură* contribuie cel mai mult la dezvoltarea imaginației creatoare a elevilor din clasele primare.

Bibliografie

1. Curriculum școlar clasele I – IV, Chișinău, 2010.
2. Ladîjenskaia, T., Sistemul de compuneri în clasele a IV-a – a VIII-a, Editura Lumina, Chișinău, 1989.
3. Nuță, S., Metodica predării limbii române în clasele primare, Vol. II, Editura Aramis, București, 2000.

4. Șeptelici, A., Limba și literatura română în clasele I – IV. Ghid metodologic, Editura Lumina, Chișinău, 2009.
5. Șerdean, I., Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar, Editura Corint, București, 2002.

PROBLEMATICA FORMĂRII COMPETENȚEI „A ÎNVĂȚA SĂ ÎNVEȚI” LA ELEVII CLASELOR PRIMARE

Tatiana DUBINEANSCHI, dr., conf. univ.

Summary

This article focusses on the issue of training and development of the learning to learn competence at the primary school students. It explains the concept of learning to learn competence, its structural elements and are selected some ideas that reflect solutions to the formation of this competence.

Încă din 2000 politicile educaționale stabilite la nivel european au precizat evoluția dezirabilă a sistemelor de educație din Europa către o societate și economie a cunoașterii în termenii competențelor cheie. Necesitatea *competenței a învăța să înveți* este justificată prin raportare la natura schimbătoare a societății și a pieței muncii care determină insuficiența achizițiilor realizate în școală, în termeni de cunoștințe, competențe și calificări, pentru o integrare adecvată pe piața muncii și, mai larg, în societate. Pentru a se putea adapta unei societăți bazate pe cunoaștere, oamenii trebuie să știe cum să învețe. Cercetările efectuate confirmă faptul că succesul școlar al elevului depinde în mare măsură de competența acestuia de a învăța independent și de a-și monitoriza propria activitate de învățare, iar instrumentarea elevilor cu diverse strategii de învățare poate începe încă din școala primară.

Competența a învăța să înveți poate fi identificată în mai multe documente de politică educațională, fapt care vorbește despre importanța acesteia pentru procesul instructiv-educativ de la toate nivelele sistemului de învățământ. În Articolul 11 al *Codului*